

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 „ „ „ 2 „
16 „ „ „ 3 „

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu
administracija in ekspedicija na
Starom trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemajo velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 50 „

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 „ 20 „
za četrt leta . . . 2 „ 10 „

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu bližna
števil. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Poguben mir.

III.

Zadnjič sem naštel nekaj vzrokov, iz katerih mi Slovenci nikakor ne moremo biti za mir, kakoršen razdeva Avstrijo in pritiska nas. Vojska, kakoršna koli, bi morala premeniti položaj in spraviti vse zdaj zaničevane in stiskane narode do tiste veljave, ki jim gre po božjih in človeških naravnih pravicah. Ošabnemu Madjaru vpadel bi greben, ko bi spoznal svojo oholost, sprevidel, da sam nič ne more; nemško liberalstvo dunajsko bi pa tudi stisnilo rep med noge brž, ko bi se pokazalo, da ni kos tisti nalogi, ki si jo je samolastno prisvojilo, ampak da je Avstriji treba vseh narodov.

Če bi tedaj Avstrija stopila na bojišče, se ume samo po sebi, da ne proti Rusu in z njim zvezani Nemčiji. To bi utegnil biti smrtni in zadnji njen korak. Take vojske se je bati, v kakoršno bi radi spravili Avstrijo Madjari in njihovi tovariši na Dunaji. Kam da merijo Madjari, to je že davno znano; ko bi bili v stanu, davno že bi bili razrušili Avstrijo, saj še ni 30 let, kar so to z vso silo poskusili. Oni bi bili radi samostojni gospodje ali če to ne, združili bi se rajši s Turčijo, kakor z Avstrijo; zato so tudi najhujši sovražniki Rusije, ker jim je ona pri njihovih nakanah napoti.

O slučaju vojske bi bil toraj Avstrije prostor le na strani Rusije, ne le zato, ker je njen nalog v prvi vrsti razširjati omiko na vzhodu, ampak tudi zato, ker bi se zeló vtrdila po zvezi z najmočnejšima cesarstvom,

Rusijo in Nemčijo. Ta zveza bi napravila velikana, kteremu bi vse druge evropske moči nič ne mogle, kteremu bi se še bližati ne upale. Tudi južne, zdaj še popolnoma ali le pol od Turčije odvisne dežele bi naslonjene na tega velikana prišle v pravi cvet. Ker bi bilo to deblo sestavljeno iz močnih vej dvojnih velikih narodnosti: nemške in slovanske, bi bilo v tem zadostno poroštvo stanovitnega notranjega miru posebno zato, ker bi nobena narodnost ne zatirala druge.

Taka država, kakor je Avstrija zdaj, za dolgo časa ni mogoča, oslabeti mora sama po sebi, po notranjem boju, ki spodjeda vse njene ude. Nemški liberalci stiskajo Slovana, apo tem ne postajajo sami krepkejši, temveč čedalje slabši; Madjar tlači Slovana in Nemca, pri tem pa sam omaguje; pridenimo boju narodnosti še verski boj, ki tudi razjeda dežele naše, potem se moramo res čuditi, da ne ležimo vsi že razbiti v brezdnju; ta vstrajnost je veselo spričalo, da Avstrija je trdnega korena, da ne zasluži propoda.

Naši sovražniki nam štejejo v greh in nas natolcujejo veleizdajstva zato, ker simpatiziramo z Rusi. Simpatizirati s kom pa ni po nobeni postavi prepovedano. Naše sočutje velja pa Rusom iz dveh vzrokov, ki nimata nič veleizdajškega v sebi. Mi želimo ruskemu orožju zmago zato, ker velja najhujšemu sovražniku krščanstva, Turku, in osvobojenju bratov naših Slovanov. To smo že večkrat povdarjali, ali naši nasprotniki, sovražstva do slovanske narodnosti slepi in gluhi, nočejo nas poslušati, marveč v enomer trobijo, da mi hočemo postati Rusi,

priti pod rusko vladu. To je nesramno natolcevanje. Dokler je Avstrija v stanu osrečiti nas, ne maramo nobene tuje vlade. Avstrija nas pa osrečiti more, če le hoče vestno pred očmi imeti geslo enega najizvrstnejših vladarjev svojih: „Justitia regnorum fundamentum — pravica je prava podlaga držav.“ Da pa za nemško liberalno stranko ne moremo biti vneti, to je po vsem, kar se nam je o sedanjí dōbi, ko ona šari, že godilo, lahko razumljivo. Nam se zdi, da je to môra, ki tlači Avstrijo z vsemi narodi vred. Ker se pa blagodejnega spremena po dogodbah notranjih ne moremo nadjati, ga moramo pričakovati od kake vnanje strani, — zdaj posebno od dogodeb na jugu, po katerih bo Avstrija primorana kaj storiti. Ne moremo si misliti, da bi naši diplomati v tej priliki delali Avstriji na škodo, kar bi pa gotovo storili, ako bi se ravuali po željah Madjarov in dunajskih judovskih časnikařev. Avstrija ima veliko sovražnikov, v prvi vrsti na jugu Italijane. Ti prežé davno že na južne dežele Avstrijske, ktere bi do Postojne prav radi odtrgali. Temu namenu se ustavljamo mi, ker smo dobri Avstrijci in Slovenci. V mejnih kronovinah bivajo pa naši bratje, kterim preti laško žrelo, ki je požrlu jih že nekaj tisučev. Če je Avstrija močna — in to more biti le po trdni zvezi z Rusijo in Nemčijo — si laški zmaj ne bo upal blizu in tudi lahonstvo bo utihnilo, ko bo sprevidelo, da Italija samogoltnih želj njegovih ne more spolniti. Tako bi bili mi in z nami, ki smo mejači, tudi Avstrija, zavarovani na jugu. Bosna in kak del Hercegovine bi bila pa tudi lepa pridobitev za Avstrijo, zlasti za nerodovitne kraje dalmatinske; kdor temu oporeka,

Mihajl Petrovič Pogodin.

Hrvatski napisal dr. Fr. Rački.

(Dalje.)

To je književni plod našega Pogodina izdan na svitlo za njegovega učiteljevanja, t. j. do l. 1844. Ta dela predstavljajo poznavanje izvorov za rusko povest, poznavanje ruskega naroda in ruske zemlje. Pogodin je vedel, da se to poznavanje ne zadobiva samo v učenaškej sobi, nego da je treba potovati v arhive, pogledati malo med narod in hoditi po predelih ogromne carevine. Zatoraj je Pogodin, da se spozna s pozoriščem ruske povesti tudi s svojimi zemljaci, ki v tistem smeru delajo, začel potovati po Rusiji, ko je bil odločil posvetiti svoje moči glavno iziskovanju ruske prošlosti; pa je on tečajem več let prehodil skoro celo Rusijo na vse strani. Že l. 1821 je prepotoval orelsko gubernijo, kjer se je v porečju Oke godil znamenit del ruske povesti. V ono drugo svrho je želel obiskati Petrograd. Želja se mu izpolni l. 1825. Razprava o „proišoženiji Rusi“ pripravi mu pot v novo prestolnico Rusije. V krogu tamošnjih ruskih učencakov in vrstnikov, med koje so spadali slavni

povestnik Karamzin, filolog Vostokov, metropolit Evgenij, historik Ivan Filip Krug, pesnika Žukovskij in Krilov, literarni historik in estetik Nikola Ivanovič Gnjedič itd. je bil mladi moskovski učenjak lepo sprejet. Sledeča tri leta je popotoval Pogodin po malej Rusiji. Tečajem l. 1835 1836, 1838 in 1841 obiskal je severno — iztočni del Rusije, posebno Vladimir, Nižni Novgorod, Hostroma, Vologlo, da prouči glavno pozorišče ruske povesti za gospodovanja mongolskega. Z veliko pomnjivostjo je obšel predel reke Site, kjer so Mongoli l. 1238 dne 4. marca razbili rusko silo. L. 1842 šel je zopet na jug do Harkova in okolice. Tako je Pogodin činom potrdil, koliko ceni geografski moment v historiji; a kako je on zares vsestransko spoznaval pozorišče dogodjajev, pokazuje se na vsakem listu njegovih učenih preskovanj. Razun Rusije obhodil je Pogodin tudi zapadno Evropo, ter je večkrat obiskal tudi zemlje zapadnih in južnih Slovanov, posebno l. 1835 in 1839 in 1842 želeč se lično spoznati s tadanjimi prvaki med Čehi, Slovaci, Srbi, Hrvati, Slovenci in Poljaki, ter natanko proučiti stanje teh betev velikega Slavenstva. Iskušnje, koje je zadobil Pogodin na tem potu,

priobčil je svojim zemljakom deloma v knjigi izdanej l. 1844 pod naslovom: „God v čužih krajih“. O potovanjih l. 1839 in 1842 je podnesel izveščta ministru nar. prosvete, ki so bila kasneje obelodanjena, a prevedena na nemški jezik (Politische Briefe aus Russland. Leipzig 1860 str. 19—91) probudila so veliko viko v inostranstvu. Pogodin zastopa tukaj idejo Vseslavenstva z Rusijo na čelu.

Poprej nego počnemo črtati delovanje Pogodinovo, odkar je stopil z učiteljske stolice, ogledajmo se malo, kakšen je bil on učitelj. Pogodin spada med one dične učitelje, koji priobčevaje svoja iziskovanja poslušalcem svojim, nje na sodelovanje spodbujajo, jim željo za učenostjo vcepjujejo, ter odgajajo nov naraščaj mladih umnikov. Oduševljenje svoje za znanost in narod umel je Pogodin presaditi v srca svojih dijakov. Kaj je bil Pogodin za svoje dijake, razumeti se more najjasneje iz lepih besedij, koje je bivši njegov poslušalec, sedaj vseučiliščni profesor v Moskvi J. D. Bělajev, izustil pri slavnosti omenjene 50letnice. „Jaz sem vaš učenec, — reče Bělajev Pogodinu — ki spadam v prva leta vašega profsorskega delovanja, ter želim, premda v krat-

Gospodarske stvari.

Pozor Dolenjski živinorejci!

Program delitve premij za govejo živino

v Novomestu 11. oktobra t. l.

Slavno c. k. ministerstvo kmetijstva je na predlog c. kr. kmetijske družbe Kranjske blagovolilo dovoliti, da se v Novomestu za Dolenjsko stran napravi delitev premij za govejo živino, in v ta namen podariti potrební denar.

Cilj in konec te razstave in delitve premij je:

- Da se živinorejci te strani dežele in pa cele Kranjske s primerjanjem goved različnih krajev spodbudijo v napredek živinoreje in o njem podučijo;
- da se razvidi vspeh, ki se je vzlasti s pripomočjo državne podpore dosihmal dosegel pri reji naše domače goveje živine;
- da se oživi kupčija z domačo živino ne le domá na Kranjskem, temuč tudi v vnanje dežele.

1. Pravico do premij v Novomestu imajo vsi živinorejci okraja Novomeškega, Črnomaljskega, Krškega, Litijskega in Kočevskega.

2. Do 9. ure dopoldne mora vsa živina na mestu razstave na dvoru kosarne biti, in sicer posebej junci, posebej telice in posebej krave na ograjah privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki živini streže.

3. Živina, ktera hoče premije deležna postati, mora najmanj že pol leta lastnina tistega gospodarja biti, ki jo razstavi. To mora razstavnik dokazati s pričalom svojega županstva.

4. Možje, kteri bodo sodili premiranje živine, se izberó po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva kmetijstva.

5. Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavezati, da bode spolnil vse, kar imenovani ministerski predpisnik veleva.

6. V razstavo se pripuščajo: junci (biki) od 1. leta do 2 leti in pol, telice, kedar začno prve mlečne zobé metati, molzne krave, ki so imele eno, dvoje, tri, štiri ali k večemu 5 telet (izvirnega Mariadvorskega, Muriškega, Belansko-Pincgavskega plemena), — junci (biki) od 1. leta do 3. let, telice, kedar začno prve mlečne zobe metati, molzne krave, ki so imele eno, 2, 3, 4 ali k večemu 5 telet (mešana domača živina z gori imenovanimi 3 rodovi, ali pa tudi z drugimi žlahnimi rodovi [Švicarskim, Bernskim, Montafonskim, Algajskim in Holandskim rodod] ali pa tudi čisto domača živina).

7. Za izvirne rodove so odločene premije tako-le:

I. Premija za biki: ena za 50 gl. . 50 gld.
II. " " " 40 " . 40 "
III. " " " 30 " . 30 "
I. " za telice ena za 40 " . 40 "
II. " " " 30 " . 30 "
III. " " " dve po 25 " . 50 "
I. " za krave ena za 50 " . 50 "
II. " " " 40 " . 40 "
III. " " " dve po 25 " . 50 "
Skupaj . 11 premij 380 gld.

Za lepo mešano živino in za domačo živino so odločene premije tako-le:

I. Premije za biki: ena za 40 gl. . 40 gld.
II. " " " dve po 30 " . 60 "
III. " " " 25 " . 50 "

I. Premije za telice ena za 35 " . 35 "
II. " " " dve po 30 " . 60 "
III. " " " 25 " . 50 "
I. " za krave ena za 40 " . 40 "
II. " " " dve po 30 " . 60 "
III. " " " 25 " . 50 "
Skupaj . 15 premij 445 gld.

8. Opoldne se bodo premije slovesno delile; zato se ima vsako živinče, ktero premijo dobí, na premišče pripeljati.

Po končani delitvi premij se po še tisti popoldan na kosarnem dvorišči kakih 12 mladih juncev izvirnega Mariadvorskega in Muriškega rodú po dražbi (licitandi) prodalo, pri kateri se bode cena živine postavila na polovico kupne cene. Te dražbe se smejo udeležiti živinorejci cele Kranjske dežele. Kupljena živina se mora kar na mestu plačati.

Dodatek: 10. oktobra 1877., to je, prejšnji dan, bode tudi na kosarnem dvorišči c. kr. deželna komisija za konjerejo delila konjske premije.

Od centralnega odbora c. kr. kmet. družbe Kranjske.

Karol baron Wurzbach. Dr. Jan. Bleiweis.

Umrli so:

Od 20. do 22. avgusta: Franc Eržen, vradnik 40 l.; Marija Kramar, kajž. h. 11. l., za vođeno glavo, Jakob Dermota, fiakar 59 l., vsled pretresa možganov. Štefan Fistrič, vojak 53. pešpolka (17. avg. v vojaški bolnišnici) za vnetico možg. mrenice.

Eksekutivne dražbe.

27. avgusta. 3. Glavič iz Klečeta, v Žuženberku. 2. Gošajnar iz Tolstega vrha, 2. Radešek iz Cerovega loga, 2. Umek iz Velikega Cerovca, 2. Sterniša iz Goriškevasi, 2. Mirtič iz Kala 2. Vrček iz Dolenjega Vrhova, 2. Rupnik iz Malega kala, vsi v Novem mestu.

Štajarske v tretje 27. avg. Miha Hostnikar (Kure) v Valci 2811 fl. 28. avg. Nina Gajer v Vidmu, Jožef Majer v Razvanju, Anton Levak v Artičah 6275 fl. 29. avg. Matija Bolkovac pri sv. Lenartu 4390 fl., Juri Samastur v Slov. Bistrici; 30. avg. Helena Kapušar v Ljubnjem, Dominik Čolnik na Drvanji 4298 fl., Janez Kožuh v Kozjem 1260 fl. 31. avg. Anton Čuš v Bratishlavcih 300 fl. 1. sept. Jakob Maček v Konjicah 2375 fl.

Slomšekove pesmi

se še vedno dobivajo: v Celji pri F. Geigerju, v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohorja, v Gorici pri Wokulotu, v Ljubljani pri J. Lerherju, v Mariboru pri Ed. Frincu, v Ptujih pri W. Blankeju, v Tratu pri Colombo Coen-u, trdovezane po 1 gl., broš. po 90 kr.; pri gosp. izdatelju Mih. Lendovšek-u v Ptujih (Pettau) pa vezane po 80 kr., broš. po 70 kr.

P. n. čast. duhovščina in slavna šolska vodstva se še posebno opozorujejo, da je ta knjiga za darila pridnim šolarjem kaj pripravna! (2)

Služba (3)

organista in mežnarja

v Černečah na spodnjem Koroškem, in sicer za farno in za podružno božjepotno cerkev sv. Križa je izpraznjena. Prosilci, ki so v organljah izurjeni, naj vsaj do 1. novembra t. l. svoje prošnje pošljejo cerkvenemu predstojništvu sv. Andreja v Černečah (Tschenberg P. Unterdrauburg) na Koroškem.

Nova cerkvena ura

prav lično izdelana, je po nizki ceni naprodaj. Kdor jo želi kupiti, naj se obrne do čast. g. Mateja Jereba, župnika v Javorjah blizu Polanj nad Loko. (2)

Učenec

star blizo 16 let se vzame takoj v Peček-ovo štacuno z raznim blagom v Veliki Nedelji na Štajerskem. (2)

Telegrafične denarne cene 24. avgusta.

Papirna renta 63.65 — Srebrna renta 66.80 — Zlata renta 74.90. — 1860letno državno posojilo 112 — Bankine akcije 833 — Kraditne akcije 185. — London 120.50 — Srebro 105.35. — Ces. kr. cekini 5.73 — 20 frankov 9.66.

Žitne cene preteklega tedna.

Za tiste, kterim nova mera in vaga še ni gladka, pristavili smo, koliko bi reči veljale po stari meri. 1 hektoliter znaša $3^{66}/_{100}$ mernikov.

Reči	V Ljubljani		V Novomestu		V Kranji		V Mariboru		V Ptujih		V Ormužu		V Trstu		V Celovcu		V Zagrebu	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
Pšenice (hektoliter)	9	12	9	70	9	75	9	90	8	60	8	80	—	—	8	85	9	—
	2	80	2	53	3	—	3	65	2	—	2	70	—	—	2	71	2	61
Reži (hektoliter)	5	85	6	90	6	50	6	10	5	80	6	80	—	—	6	38	8	—
	1	80	2	12	2	—	1	87	1	63	2	9	—	—	1	96	2	45
Ječmena (hektoliter)	4	60	5	50	5	20	4	90	4	50	5	40	—	—	4	86	3	80
	1	40	1	54	1	60	1	52	1	37	1	66	—	—	1	50	1	16
Ajde (hektoliter)	6	98	7	50	7	80	6	40	6	60	4	88	—	—	8	34	6	50
	2	15	2	22	2	33	1	97	2	3	1	50	—	—	2	56	2	—
Prosa (hektoliter)	5	85	5	80	6	82	5	70	6	60	7	80	—	—	4	46	6	20
	1	80	1	78	2	10	1	75	2	—	2	40	—	—	1	36	2	91
Turšice (hektoliter)	6	15	7	—	5	52	6	20	6	15	5	—	—	6	62	6	10	
	1	90	2	15	1	70	1	91	1	90	1	95	—	—	2	4	1	88
Ovsa (hektoliter)	3	26	3	90	3	57	3	10	3	—	3	55	—	—	3	38	4	—
	1	—	1	19	1	6	1	95	1	92	1	8	—	—	1	3	1	22

ne vé, kaj je Avstriji v korist, ali pa jej želi naravnost škodo.

Škodo želé Avstriji vsi tisti, ki hočejo, da bi se na vsak način ohranil „mir“, ali pa celó, da bi se mi vstopili na Turško stran. Samo tega nas obvaruj Bog in našega presvitlega vladarja modrost.

Z bojišča.

Armade, ki so nekaj tednov mirovale, začele so se zopet živahnejše gibati in vse kaže, da bodo sedaj Turki začeli napadati Ruse ter skušali iz Bulgarije zapoditi jih nazaj čez Donavo. Vlada je vsled tega zapovedala v Drinu, Sofiji in drugod po Bulgarskem nemudoma zbrati 50.000 rezervistov in v Carigradu nabirati in osnovati drugo armado anatolskih rezervistov, ki bode štela 60.000 mož. Pa Rusi se ne bodo radovoljno umaknili iz krajev, ki so jih zaseli, in vojni svet je sklenil bojevanja se zopet krepko poprijeti in prostovoljno nobenega kraja ne popustiti. Najbolj nevaren kaže se armadi Sulejman paša, ki je popustivši nekaj mož pri balkanskih klanecih z glavno armado šel čez Balkan, da se zedini z Mehmed Aliem. Vas Šipka je v turških rokah, eno uro od vasi oddaljeni klanec pa so zasedli Rusi in ga trdovratno branijo pred napadi turškimi. Tudi klanec pri Hainkiöiu je bil Sulejman zastoj napadel ter je vsled tega popustil ta klanec in se obrnil proti drugem manj vtrjenim. Šel je z glavno armado skoz dolino pri Tunđzi in zasel klanec pri Slivnu in nekatere druge ter poslal del armade svoje čez Bebrovo v Eleno, tri ure od Trnovege proti izhodu, kjer imajo Rusi 40.000 mož. Na južni strani Balkana zapoveduje Šakir paša, ki ima 12 do 15.000 mož, pa jih bode pomnožil na 50.000, ker dan za dnem iz Carigrada prihajajo nove čete.

Küstendže so Rusi silno vtrdili. Pri Tusli, 3 ure od Črne vode stoji 5000 Egipčanov. Rusi se pripravljajo za vojsko čez zimo ter nakupujejo za kurjavo potrebnih reči, kralno živino, in razen živež, kterega spravljajo po magazinih v Turn-Severinu, Zimnici in Turn-Magarelliu.

O bojih pri balkanskih klanecih telegrafuje se iz Gorenjega Studena 21. avg. v Petrograd: Danes ob 7. uri zjutraj napalo je 40 Sulejmanovih batalijonov klanec pri Šipki. Nekteri napadi so bili odbiti, vendar se pa boj še na-

daljuje, dasi že noč nastaja. Danes zjutraj so Turki iz Lovče vdarili proti Selviu. Okoli poludneva pričela je naša predna straža boj s Turki, čigar izid še ni znan.

Iz Petrograda se dalje službeno 23. avgusta telegrafuje: Telegram višjega poveljnika: Z Gorenjega Studena 22. avgusta ob 10. uri predpoludnem. Boj pri Šipki trajal je 21. t. m. od ranega jutra do kasne noči. Izid je še neznan. Do noči bili so vsi turški napadi odbiti. — Gorenjega Studena 22. avg. ob 3. uri ponoči: Boj pri Šipki je od včeraj zjutraj do tega časa neprenehoma ljut. Sulejman paša je z novimi četami poskusil več napadov, pa naše vrle čete so jih eden za drugega odbili, prizadevši Turkom veliko zgubo. Po desetkratnem napadu in veliki zgubi bili so Turki prisiljeni se umakniti in boj vstaviti.

Iz Carigrada pa se 22. t. m. telegrafuje: Telegram Sulejmanov od 20. t. m. naznanja, da so vrgli nazaj 100 kozakov, ki so bili prišli okoli 50 Čerkesov, ki branijo Kazanlik. Tudi poveljnik iz Ruščuke naznanja neko za Turke ugodno (?) bitev pri Kadikiöiu 21. t. m. Enako se hvali Osman paša, da so Turki zmagali v neki bitki pri Plevnu. In da se zmogovalna poročila popolnijo, poroča poveljnik janski, da je bilo na meji grški premaganih okoli 60 tolovajov.

Iz Azije se 20. t. m. telegrafuje, da je Melikov 18. tega m. izvršil vojno demonstracijo proti Muktarju, da bi pozornost njegovo odvrnil od gibanja generala Tergusakova proti Ismail-pašu. Vsled tega je vznemirjeni sovražnik zbral vse rezerviste in s tem pokazal svojo moč. Nastali so hudi boji pri Bolšaji Jagni, po kterih se je ruska predna straža pod polkovnikom Komarovem vtaborila pri vasi Kuverdanu. V noči od 19. do 20. t. m. je general Čavčavadze iz Baškadiktara šel na desni strani Subotinskega potoka proti Hulanohu ter je napal tam stoječo turško vojno pešcev in konjikov. Turki so imeli 60 mrtvih in 7 vjetih. Ko je začelo turško topničarstvo streljati, umaknili so se Rusi nazaj v tabor.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. avgusta

Avstrijske dežele.

Minister Andrassy je šel s spremstvom vred v Aussee, od ondod pa v Isl. Ker

je tudi knez Bismark skoz Isl šel v Gastein, sodijo nekteri, da se bosta ta dva državnik tam kje sošla in o marsikteri reči dogovorila. K temu poročilu dostavljamo željo, da bi grof Andrassy tolikanj varoval prave koristi avstrijske, kakor si knez Bismark prizadeva briniti koristi nemške.

Poljski Rusom sovražni listi še vedno prigovarjajo deželnemu zboru, da naj v adresi povzdigne svoj glas zoper Rusijo, če hoče rešiti čast poljsko. Bratje v Varšavi in v Poznu to od njega pričakujejo in bodo avstrijske Poljake dolžili izdajstva, če se ne bodo poslužili pravice parlamentarično izraziti se zoper Rusijo. Se vidi, da ti listi v svoji zaslepljeni prenapetosti ne poznajo prav razmer na Poljskem sicer bi morali svariti pred takimi demonstracijami, ki bi bratom na Poznanskem in v Varšavi več škodovala kakor pa koristile.

Madjarski rovar Klapka je tudi v Požunu imel govor, v kterem strastno žali in napada Rusijo. To je tovarša njegovega Ludvika Košuta spravilo na noge, da je tudi on spisal politično pismo, v kterem Avstro-Ogerski državi priporoča, da naj se zedini s Turčijo in rusko politiko na izhodu zavrne. — Madjari vsako leto slovesno obhajajo god ustanovitelja ogerske države, sv. kralja Štefana. Da bi si le tudi k srcu vzeli nauke tega velikega vladarja, piše „Reform.“ Njihovo navdušenost za Turke bi apostoljski kralj gotovo zavrnil, glede narodnosti je pa učil, da je država z enim samim jezikom slaba in zdrobljiva.

Na Hrvaškem so imeli pretekle dni zopet več taborov, na kterih se je izrazilo sočutje z Rusi ter sklenila resolucija, da bi Avstrija Rusom pomagala. — Nekteri madjarski listi še vedno trdijo, da je baron Mollinary dal odpoved in da hoče iti celo v pokoj. Ti listi tudi pišejo, da hoče Mollinary odpoved nazaj vzeti le tedaj, če se spremeni železniški načrt ministra Pahya.

Bosenski begunci na Hrvaškem poslali so zopet dve deputaciji v Zagreb, eno iz provincijalne, eno pa iz graniške Hrvaške, ter so izročili banu in pa zapovedajočemu generalu prašnje, da bi se jim podpora ne odtegnila, ker nimajo nobene prilike, da bi si kaj zaslužili.

kih črtah, spomeniti ta davni čas, ko vam ni bilo, še 30 let. Ne vem, spominjate li se one velike dvorane v starem vseučiliščnem poslopju; mi pa vaši stari učenci se dobro spominjamo, kako se je napolnjevala ta dvorana za vaših predavanj neprenehoma ne samo s obvezanimi nego tudi dobrovoljci vseh fakultet. Tako ste se takrat napolnjevali samo še dve dvorani, namreč nepozabljivega starine Alekša Fedoroviča Merzljakova in cvetečega takrat Mihajla Grigoreviča Pavlova. A kaj je toliko poslušalcev k vam vabilo? To, kar ste vi znali dati vašemu predavanju, življenje; ker je v vašem predavanju vedno izražena bila ljubezen vaša k predmetu in duša vaša. Vi ste umeli dati tudi na oko suboparnemu iziskovanju zanimivost da pač za poslušalce, ki vam niso mogli vedno slediti. Ne govorim več o poslušalcih, ki so bili dolžni obiskovati vaša predavanja; za nje so imela ta poseben interes; vi ste jih s svojim predavanjem pridrževali delati, iziskovati po napotku vašem ta ali ona vprašanja historije. Obično ste dohajali na predavanja s povezkom knjig, in izrekši nam to ali ono zasado, to ali ono od vas dogotovljeno rešitev, ter izgovorivši jo kratko

in ravno otepli ste knjige in čitali iz njih ona mesta, na kojih osnovi ste prišli do enega rezultata v svojem iziskovanju, a za tim ste razlagali živo in zanimivo ona pomočna sredstva, koje ste pri svojej razpravi vpotrebili. Na ta način smo na enkrat od vas izvedeli i novo iziskovanje i pot, kojim se pride do rezultata od vas najdenega. Ali vi se pri tem niste zaustavljali, da nam samo pot pokažete; nego dajali ste nam še tudi naloge za domače izdelovanje, ter ste naše zadatke marljivo pregledavali in vračali jih nam z opombami; a posle nekoliko razprav sklicovali ste poslušalce k sebi v hišo in tukaj se dolgo z njimi razgovarjali in dajali ali pa pokazovali knjige, koje jim je treba pečitati. Razum tega je bila vaša knjižnica za vsacega dijaka vsaki praznik odprta. Tukaj so neki sami pregledavali knjige, drugi prosili vas, da jih upustite ter sedeli so tukaj po več ur, drugi zopet prosili od vas knjige, da jih smejo vzeti v svoj stan. Jaz sem imel navado dolgo sedeti v vašej knjižnici; ne redko sem bil priča, kako je ta drug prinesel knjigo precej zamazano izglojeno v knjižnico ter prosil za druge knjige; a Mihael Petrovič daje mladenču knjige ter mu naro-

čuje, kako jih je treba varovati, pa misliti, da tudi drugi potrebujejo to knjigo. Z besedo: Vi ste bili tak profesor, kakoršnih naj bi nam Bog mnogo dal! A predavanja in vaš trud je bil blagoslovljen: nauka ruske historije bitro napreduje. Vaše ideje, historična od vas započeta vprašanja, o kojih ste nam na predavanju govorili, so se sedaj razrasla v cele debele knjige iziskavanj in to važnih, po kojih se ruska historija razjasnuje iz različnih gledišč, in koja neredko zasvedočujejo talent in širok pogled v iziskovalcih. Istina, kakor da koja knjiga vašega učenca protuslovi vašim idejam in kakor da ima drugo osnovo; ali kako se pazljivo pregleduje, pokazuje se, da je osnovana misel te knjige od vas začeta bila v tej ali tej lekciji. Ne sme se zanikati, da vaši učenci pridejo v svojih preizkovanjih na rezultate vašim protivne; ali v tem ste sami krivi, ako se more to krivica izvati, kar v bitnosti čini zaslugo v znanosti. Vaše lekcije so bile vedno tako sestavljene, da se nam niso predstavljale kakor koran musulmanu (Turčinu): evo ti knjige, nauči se jo na pamet, a sam ne misli nič in ne preiskuj, v tej knjigi je že vse rečeno. Nasprotno, vi kakor da ste nam

Vnanje države.

V Carigradu so v hudih zadregah. Sultan ne bode sicer bežal v Brusu, pa se vendar zmag turških ne raduje, ampak se vedno boji, da bi njegove vojne ne bile tepene. Pa boji se tudi sijajne zmage, ker bi bilo potem nemogoče spolniti želje zmagonosne armade. Da bi varovali premoženje, snuje se ljudska straža, in da bi pomnožili vojno, odpirajo jetnišnice. Med drugimi so izpustili tudi umorilce konzulov v Solunu.

Na Srbskem so 22. t. m. slovesno obhajali rojstni dan knezov. — Nedavno se je govorilo, da Srbija ne misli Turčiji napovedati vojske, „Allg. Ztg.“ pa trdi, da je vojni red (Ordre de bataille) že dovršen.

Rumunska je z Rusijo sklenila novo, jako ugodno zvezo, vsled ktere se pričakuje, da se bode vojna rumunska pod knezom Karlom kmalo dejansko lotila vojske. Potrebni denarjev jim bode preskrbela Rusija.

Domače novice.

V Ljubljani 25. avgusta.

(Cesarjevič Rudolf) se je danes ob 3/4 3 zjutraj s poštnim vlakom skoz Ljubljano peljal v Trst. V Miramaru ga čaka ladija „Miramar“, na kateri se po kratkem počitku odpeljal v Polo, kjer bode ostal 6 dni in ogledeval mornarske vstave. 26. t. m. bo obiskal tudi mornarsko kazino, 27. pa bo navzoč, ko se bode ladija „Princ Evgen“ spustila v vodo. Tudi bo cesarjeviču na čast razsvitljava in razveseljevanje na morju. 30. t. m. se cesarjevič odpelje na „Miramari“ kjer bodo ves čas stanoval, v Dalmacijo, da ogleda znamenitnejše kraje te dežele. Popotovanje bode trajalo kakih 14 dni, vrnivši se na Dunaj pa bode cesarjevič cesarja 8 septembra spremil v Košice (Kaschau) k vojaškim vajam.

(Šest Metalkovih stipendij) po 42 glid. je izpraznjenih za Kranjske učitelje, ki se zamorejo izpričati o lepem vedenji, marljivem službovanji in iskrenem gojenji slovenščine in učenji sadjereje. Prošnje naj se izročé po krajnem šolskem svetu do 24. septembra c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

(Iz seje dež. odbora 18. avgusta.) Predlogom dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov je deželni odbor pritrnil, da se v učiteljskih službah definitivno potrdijo

učitelji: Mat. Petrič v Strugah, France Koler v Štalcarjih in France Peruci na Vačah, in da se ljudska šola v Starem Logu provizorno razširi na 2 razreda, za 2. šolski razred pa začasno učiteljica v zlužbo vzame. — Za uravnavo reke Save pri Dolu je deželni odbor odločil 5000 gold. subvencije iz deželnega zaklada dodati oni veči svoti, ki je odločena iz državne blagajnice temu delu.

Razne reči.

— Cesar so za pogorelce v Hostavu podarili 1500 glid. 130 družin je brez stanovanja.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Anton Stenovec gre za kaplana k sv. Križu pri Turau, č. g. Anton Korbič v Begunje, č. g. Miha Koželj v Cirknico, č. g. Janez Klun, kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani vsled lastne želje za kaplana v Radolico.

V lavantinski škofiji. Čč. gg. J. Ulaga starejši, župnik v sv. Vidu pri Ponkvi, in Ivan Krušic, profesor verozakona na celjski gimnaziji, sta imenovana kn. šk. duhovna svetovalca.

— Sokolsko društvo v Kladnu je bilo razrešeno, ker se je s političnimi izjavami pregrešilo zoper svoja pravila.

— † J o z e f Z u d e r m a n n, hranilnični knjigovodja v pokoji, je 19. t. m. v Gornjem Bitnu fare Šmartenske umrl, ter je bil 20. t. m. v Šmartnem pokopan. R. I. P.

— † P o s e s t n i k S o v a n, župan na Mirni in izvrsten narodnjak, ki je pri zadnjih volitvah zelo pripomogel k zmagi narodnjih volilcev v okraju trebenskem, je 19. t. m. za vročinsko boleznijo umrl. R. J. P.

— † P r e m r ú, bivši ravnatelj celjske gimnazije, je v Gradcu umrl, 69 let star.

— Učiteljsko društvo za slovenski Štajer preklicuje zborovanje, ki bi se bilo imelo 18. septembra vršiti v Brežicah, ker se je odbor v Brežicah, ki je delal priprave, vsled bolezni in preselitve nekterih učiteljev razšel, in bi se tudi drugi učitelji vsled učiteljskih zborovanj v Gradcu ne bili mogli vdeležiti zborovanja 18. septembra. Odložilo se je tedaj zborovanje na primernejši čas in na priličnejše mesto.

— P o ž a r. V K o m p o l j a h fare Dobropoljske je v noči od 22. do 23. pogorelo 52 hiš.

— Z B l e d a se poroča „Tagblattu“, da

bo cesta okoli jezera vendar le izdelana, ker je g. Pongrac prevzel izvršitev te ceste na najtežavnem kraju.

— R o j a n s k a č i t a l n i c a je v nevarnosti propasti, če je novi odbor ne bo rešil. V ta namen bi bil imel 19. t. m. biti občni zbor, pa se ni mogel vršiti, ker ni bilo g. predsednika. Odložil se je tedaj na prihodnjo nedeljo 26. t. m. in priporočajo se za nove odbornike ti-le gospodje: Predsednik: g. M. Žvanut. Odborniki: Gg. J. Leban, R. Durn, F. Krašovic, A. Wolf, V. Jerina in M. Pahor.

— S p l o š n j a l e t i n a po vradnem poročilu. Pšenica se je prav lepo in prav dobro obnesla na Ogerskem, Hrovaškem, Spodnje-Avstrijskem, Koroškem, Solnograškem in Goriškem; bolj kot dobro na Českem, Moravskem in Štajarskem; dobro v Šleziji, Bukovini, Gornji Avstriji, Istriji in Dalmaciji; srednje na Gališkem, Tirolskem, Predarelskem, Erdelskem in Kranjskem. — Rež bila je v severnih kronovinah lepa, prav obilo jo je na Českem, Spodnje-Avstrijskem, Solnograškem, Štajarskem in Koroškem; dobra je na Ogerskem, Hrvaškem, Moravskem, v Šleziji, Bukovini, Gornji Avstriji, na Tirolskem, Predarelskem, Primorskem in Dalmatinskem; srednja na Gališkem in Kranjskem. — Ječmen se je prav dobro obnesel na Koroškem in Goriškem, dobro na Štajarskem, in v Istri, srednje na Ogerskem, Spodnje-Avstrijskem, Predarelskem, Tirolskem, v Dalmaciji in na Kranjskem, nekoliko slabejši je na Českem, Moravskem, v Šleziji, Gornji Avstriji, in Bukovini; slabo v Galiciji. — Oves stoji lepo, ravno tako turšica. Krompir in repa kažeta v zahodnih krajih izvrstno, v izhodnih pritiska ju nekoliko suša, gnjiloba se kaže v Šleziji, zahodni Galiciji, na Moravskem, Spodnje-Avstrijskem, in po Goriškem. — Hmel dobro kaže v Galiciji in na Avstrijskem. — Vino na Spodnje-Avstrijskem in Štajarskem kaže srednje, ker mu škodujejo gobce, gnjiloba, palež.

— H u d v i h a r je bil 15. avg. v Polzeli, da je drevje ruval, nov mlin prekucnil; tudi je blisk udaril v Franc Vašelnovo hišo in je posestnikovega brata na tla vrgel, da so ga čez pol ure komaj zopet k zavesti spravili. „Gosp.“

— T r e š i l o je včeraj zjutraj v Bizaviku v neki kozolc, ki je pogorel.

v svojih predavanjih vedno govorili: jaz sem delal in prišel do teh rezultatov po teh potih, delajte in napredujte. In glej vaši učenci delajo in napredujejo in ruska historična literatura vsakega leta raste ter se popolnjuje z deli vaših učencev in posnemovalcev; ali vi ste korenina in početek temu smeru v znanosti“. Duh, kojim je bilo nadahnjeno predavanje Pogodinovo, riše drugi učenec njegov, knez V. A. Čerkavskij s temi le besedami: „Okoli njegove stolice se je rado zbirala vseučilišna mladina. Semkaj je ni privabila čarobnost toľmačenja, niti vanjska zgovernost predavatelja, nego živ, goreč odnošaj njegov k stvari. On nam je čital rusko historijo po virih, vpoznal nas ne samo z izvanjskimi pojavi historije, nego tudi s tajnim notranjem smislom njihovim. On je nas učil ljubiti znanost, ljubiti in ceniti Rusijo; ceniti one velike težke žrtve, koje je stara Rusija umela doprnesti, da si svoje samostalno bitje obvaruje in da povzdigne edino slavensko državo, ki je vse viharje preživela. On je v naše mlade duše vlival žive zadatke narodne samosvesti“. To sliko Pogodina na profesorske stolici popolnuje pri onej priloznosti moskovski profesor

vseučilišni Gregor E. Ščurovskij tako le: Mihael Petrovič si je sestavil za vsaki tečaj posebno občno osnovo, koje se je skoz leto držal. Ali ta osnova je bila večkrat narušena zanimivimi epizodami, ko je Mihael Petrovič, neodvisno od predavanja, popravljaj, kako historično monografijo. Takrat bi jo prinesel na predavanje v rokopisu ali v korekturnih polah. Včasih so te epizode stale v slabej zvezi s predmetom predavanja; posebno v tacih slučajih, ko je bil Mihael Petrovič navzet z drugimi učenimi ali v občinitimi interesi. Tako je posle vsacega svojega potovanja izvan Rusije pripovedoval svojim dijakom o svojem učenem izkustvu za mejo in v svojih zvezah z evropejskimi znamenitimi možmi. On je prvi vpoznal dijake in učil jih ceniti take može, kakor so: Vuk, Karadžič, Šafařik, Kolar, Palacki, Linde, Hanka, Čalakovski in drugi slovanski učenjaci in spisatelji one dobe, v kojej so še le začeta vsa velika vprašanja slavenskega sveta. Razgovorljivost ter prijateljski in iskreni odnošaj k svojim poslušalcem so bili vlastni potezi Mihaela Petroviča. Kot profesor ni on podučeval nego priobčeval to, kar je vse interese njegove isti čas zanimalo. Njegov govor navadno pri-

prost in neumeten, deloval je na poslušalce, kakor električna struja. Radosti in žalosti občnega čuvstva so silno delovale na Mihajla Petroviča. Odtrgan po njih za čas od učenja, ni on mogel ostati doma, nego je hitel k svojim dijakom, da s stolice priobči svoje radosti in svoje bolečine. Eden bivši njegov učenec, sedaj profesor in akademikar, pripovedoval mi je o takovih slučajih ter rekel: „Nikdar ne bodem pozabil onega jutra, ko je Mihajlo Petrovič prišel k nam v dvorano, ves ubit od strašne boli radi velike nesreče, koja je Rusijo zadela, a mi o njej nismo nič znali. Mesto predavanja priobči nam smrt Puškina (1837). On je jokal, mi se tresli. Sedaj taki prizori morda niso v duhu časa; ali dijaci od l. 1837 so še bolj spoštovali profesorja, ko se je on s svojo veliko bolečino pokazal pred nami samo kot človek. Ako se profesor od učenjaka razlikuje sploh v tem, da s svojo osebnostjo deluje, to Mihajlo Petrovič spada k tim izbranim naravam, v kojih se učenost profesorja zliiva v nerazdeljivo celino s humanizmom prekrasnega človeka“.

(Dalje sledi.)